

**Rheoliadau Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Rhanddirymiad Tyfu
Amrywiaeth o Gnydau) (Cymru) 2020**

Memorandwm Esboniadol

Lluniwyd y Memorandwm Esboniadol hwn gan Is-adran yr Economi Wledig a Deddfwriaeth o fewn Adran yr Amgylchedd, Sgiliau ac Adnoddau Naturiol ac fe'i gosodir gerbron y Senedd ar y cyd â'r is-ddeddfwriaeth uchod ac yn unol â Rheol Sefydlog 27.1.

Datganiad y Gweinidog

Yn fy marn i, mae'r Memorandwm Esboniadol hwn yn rhoi darlun teg a rhesymol o effaith ddisgwyliedig Rheoliadau Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Rhanddirymiad Tyfu Amrywiaeth o Gnydau) (Cymru) 2020.

Lesley Griffiths

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

29 Ebrill 2020

1. Disgrifiad

1.1 Bydd Rheoliadau Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Rhanddirymiad Tyfu Amrywiaeth o Gnydau) (Cymru) 2020 (“yr offeryn”) yn eithrio ffermwyr yng Nghymru rhag yr angen i ddilyn y gofynion o ran tyfu amrywiaeth o gnydau ar gyfer Cynllun Taliad Sylfaenol 2020 yn unig.

1.2. Mae'r offeryn yn addasu cymhwysiad y darpariaethau yn Rheoliad (EU) Rhif 1307/2013 sy'n sefydlu rheolau ar gyfer taliadau uniongyrchol i ffermwyr o dan gynlluniau cymorth o fewn fframwaith y polisi amaethyddol cyffredin ac yn diddymu Rheoliad y Cyngor (EC) Rhif 637/2008 a Rheoliad y Cyngor (EC) Rhif 73/2009 (OJ Rhif L 347, 20.12.2013, t. 608 (“Rheoliad (EU) Rhif 1307/2013”).

2. Materion o ddiddordeb arbennig i'r Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a'r Cyfansoddiad

2.1 Mae'r offeryn yn cael ei osod gan ddefnyddio pwerau a roddir i Weinidogion Cymru o dan Erthyglau 69(1) a 70(4) o Reoliad (EU) Rhif 1307/2013.

Mae Rheoliad (EU) Rhif 1307/2013 wedi ei ymgorffori mewn cyfraith ddomestig yn rhinwedd adran 1 o Ddeddf Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Parhad Deddfwriaethol) 2020 (p. 2) ar gyfer blwyddyn hawlio 2020. Mae Deddf Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Parhad Deddfwriaethol) 2020 yn darparu'r sail gyfreithiol ar gyfer parhau i dalu taliadau uniongyrchol i ffermwyr ar gyfer blwyddyn hawlio 2020. Roedd Erthygl 137 o'r Cytundeb ar Ymadawiad Teyrnas Unedig Prydain Fawr a Gogledd Iwerddon â'r Undeb Ewropeaidd (19 Hydref 2019) yn darparu nad yw Rheoliad (EU) Rhif 1307/2013 yn gymwys i'r DU ar gyfer blwyddyn hawlio 2020.

Mae Rheoliad (EU) Rhif 1307/2013 wedi ei ddiwygio gan reoliadau 2, 3(4) a 7 o Reoliadau Rheolau ar gyfer Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Diwygio) 2020 (O.S. 2020/91) (“Rheoliadau 2020”). Mae'r diwygiadau a wneir gan Reoliadau 2020 yn ymdrin ag unrhyw fethant yn Rheoliad (EU) Rhif 1307/2013 i weithredu'n effeithiol a diffygion eraill sy'n codi o ymadawiad y DU â'r Undeb Ewropeaidd. Yn benodol, roedd Rheoliadau 2020 yn diwygio Erthygl 69(1) o Reoliad (EU) Rhif 1307/2013 fel bod y pŵer i wneud rhanddirymiadau yn arferadwy gan Weinidogion Cymru (gweler Erthygl 4(1)(r) ac (s) am y diffiniadau o “relevant authority” ac “appropriate authority”), ac yn mewnosod Erthygl 70(4) sy'n darparu y caiff Rheoliadau gynnwys darpariaethau canlyniadol, atodol a throsiannol a darpariaethau arbed.

Mae Erthygl 69(1) yn darparu y caiff Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau sy'n angenrheidiol ac y mae cyfiawnhad drostynt mewn argyfwng er mwyn datrys problem benodol. Mae Gweinidogion Cymru yn ystyried ei bod yn angenrheidiol, er mwyn datrys y problemau penodol sy'n codi o'r llifogydd a'r tywydd eithafol a welwyd dros y gaeaf yng Nghymru, arfer pwerau argyfwng er mwyn rhanddirymu'r darpariaethau yn Rheoliad (EU) Rhif 1307/2013 ar gyfer blwyddyn hawlio 2020 mewn cysylltiad â'r gofynion o ran tyfu amrywiaeth o gnydau, a bod cyfiawnhad dros wneud hynny.

Nid yw'r rhanddirymiad ond yn gymwys ar gyfer blwyddyn hawlio 2020. Caiff "blwyddyn hawlio 2020" ei ddiffinio drwy gyfeirio at adran 1(7) o Ddeddf Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Parhad Deddfwriaethol) 2020 (p. 2) sy'n darparu bod "claim year" gyda blwyddyn yn ei ddilyn, yn golygu'r cyfnod o 12 mis sy'n dechrau gydag 1 Ionawr yn y flwyddyn honno. Mae'r rhanddirymiad, felly, yn para llai na 12 mis yn unol ag Erthygl 69(3) o Reoliad (EU) Rhif 1307/2013.

Mae Erthygl 71(3) o Reoliad (EU) Rhif 1307/2013 yn darparu bod rheoliadau a wneir o dan Erthygl 69(1) yn ddarostyngedig i'r weithdrefn gwnaed-cadarnhaol.

Bu'n rhaid aros i Reoliadau Deddf Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Parhad Deddfwriaethol) 2020 (Diwygiadau Canlyniadol) 2020 ("Rheoliadau 2020") gael eu gwneud cyn gwneud yr offeryn hwn er mwyn sicrhau bod y dull o weithredu o ran diffiniadau a dehongli yn gyson. Mae'r diwygiadau canlyniadol sy'n cael eu gwneud gan Reoliadau 2020 yn angenrheidiol gan fod deddfwriaeth Taliadau Uniongyrchol yr UE wedi ei hymgorffori yng nghyfraith y DU ar y Diwrnod Ymadael, yn hytrach nag ar ddiwedd y Cyfnod Gweithredu. Mae'r diwygiadau yn sicrhau bod y deddfwriaeth a ddargedwir ar Daliadau Uniongyrchol yn cael ei thrin yn yr un ffordd â deddfwriaeth o dan Ddeddf yr Undeb Ewropeaidd (Ymadael) 2018.

Mae Rheoliadau 2020 yn gwneud diwygiadau canlyniadol sy'n angenrheidiol o ganlyniad i Ddeddf Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Parhad Deddfwriaethol) 2020 ar gyfer y DU gyfan. Gwnaed Rheoliadau 2020 ar 28 Ebrill 2020 ac maent yn dod i rym ar 30 Ebrill.

3. Y cefndir deddfwriaethol

3.1 Ers mis Medi 2019, mae Cymru wedi gweld glawiad uwch na'r cyfartaledd. Yn ogystal â hynny, mae Storm Ciara a Storm Dennis wedi achosi llifogydd helaeth ar draws Cymru.

3.2 Mae rhanddeiliaid ffermio wedi adrodd bod ffermwyr wedi cael trafferthion wrth dyfu cnydau o ganlyniad i hyn, naill ai am nad ydynt yn gallu cael mynediad at dir sydd o dan ddŵr neu am fod y tir yn rhy wlyb i blannu cnydau ynddo. Gallai hyn gael effaith ar eu gallu i fodloni'r gofynion ar dyfu amrywiaeth o gnydau ar gyfer Cynllun Taliad Sylfaenol 2020. Mae methu â bodloni'r gofynion ar dyfu amrywiaeth o gnydau yn golygu nad yw cais yn gymwys ar gyfer elfen wyrddu'r Cynllun Taliad Sylfaenol, sy'n werth oddeutu 30% o gyfanswm gwerth y Cynllun.

3.3 Mae'r rheolau presennol ar dyfu amrywiaeth o gnydau yn ei gwneud yn ofynnol:

- (a) ar ddaliadau sydd â rhwng 10 a 30 hectar o dir âr, bod rhaid tyfu o leiaf ddau gnwd gwahanol ar y tir hwennw ac na chaiff y cnwd mwyaf orchuddio mwy na 75% o'r tir âr hwennw; a
- (b) ar ddaliadau sydd â mwy na 30 hectar o dir âr, bod rhaid tyfu o leiaf dri chnwd gwahanol ar y tir hwennw, na chaiff y cnwd mwyaf orchuddio mwy na 75% o'r tir âr hwennw ac na chaiff y ddau gnwd mwyaf gyda'i gilydd orchuddio mwy na 95% o'r tir âr hwennw.

3.4 Yng Nghymru yn 2019, roedd yn ofynnol i 405 o ffermwyr fod â 3 chnwd, ac roedd yn ofynnol i 127 o ffermwyr eraill fod â 2 gnwd er mwyn bodloni'r rheolau ar dyfu amrywiaeth o gnydau a bod yn gymwys ar gyfer y taliadau Gwyrddu.

3.5 Bydd yr offeryn hwn yn cael gwared ar y gofyniad i dyfu amrywiaeth o gnydau yn gyfan gwbl ar gyfer blwyddyn 2020 y Cynllun Taliad Sylfaenol. Bydd hyn yn golygu na fydd ffermwyr yng Nghymru yn gorfod cydymffurfio â'r gofynion o ran tyfu amrywiaeth o gnydau i blannu mwy nag un cnwd yn 2020, a hefyd na fydd angen iddynt ddarparu unrhyw dystiolaeth i ddangos eu bod wedi ceisio cydymffurfio, ond eu bod wedi methu â gwneud hynny am resymau 'force majeure', er mwyn cael taliad llawn.

3.6 Bydd ffermwyr Cymru yn gymwys i gael taliad Gwyrddu llawn drwy ddatganiadau tir pori parhaol ac Ardaloedd â Ffocws Ecolegol yn unig.

4. Diben y ddeddfwriaeth a'r effaith y bwriedir iddi ei chael

Rheoliad (EU) 1307/2013 Senedd Ewrop a'r Cyngor

4.1 Mae rheoliad 2 o'r offeryn hwn yn datgymhwyso Erthyglau 43(2)(a) a 44 ac Atodiad IX, Adran I, paragraff (1) of Reoliad (EU) 1307/2013 mewn cysylltiad â blwyddyn hawlio 2020 o ran tyfu amrywiaeth o gnydau. Mae rheoliad 3 o'r offeryn hwn yn cadarnhau nad yw rheoliad 2 ond yn cael effaith ar gyfer blwyddyn hawlio 2020, sy'n cael ei ddiffinio drwy gyfeirio at adran 1(7) o Ddeddf Taliadau Uniongyrchol i Ffermwyr (Parhad Deddfwriaethol) 2020.

5. Ymgynghori

5.1 Mae Llywodraeth Cymru wedi cael sylwadau gan nifer o randdeiliaid yn gofyn am lacio'r gofynion o ran tyfu amrywiaeth o gnydau. Hefyd, dangosodd ymgynghoriad llafar, cyflym iawn, gyda rhanddeiliaid mawr fod cefnogaeth gref i'r newid hwn.

6. Asesiad Effaith Rheoleiddiol

6.1 Nid oes Asesiad Effaith Rheoleiddiol wedi ei lunio ar gyfer yr offeryn hwn gan nad yw'n cael effaith ar lawer o fusnesau a chan fod y symiau sydd o dan sylw yn is na'r trothwy ar gyfer llunio Asesiad Effaith.